

τολῆς τοῦ αὐγερινοῦ, ἐνῶ κατηυλίζετο εἰς τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου μὲ τὰ πρόβατά της, μὲ σοδαρὰν μελωδικὴν φωνὴν νὰ τραγουδῇ·

Εὐπνα, γλυκεῖά μ' ἀγάπη κι' ἡ νύχτα εἶνε βαθεῖα·
κι' ἡ βάρκα μᾶς προσμένει στὴν ἀκροθαλασσιὰ.

* *

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὕστερον ἀπὸ τὴν διπλὴν διδασχὴν τοῦ πατρὸς της καὶ τῆς θείας της, ἡ βοσκοπούλα εἰς τὸν πλάνητα δρόμον, καθὼς ἀκολουθοῦσε τὸ κοπάδι ἀνάμεσα εἰς τοὺς πυκνοὺς θάμνους τῆς ὕψηλης ἀκρογιαλίας, ἐφθάσε μέχρι τοῦ χείλους τοῦ θαλασσίου Καμινίου. Πολλάκις ἡ Τσοῦλα εἶχε πλησιάσει εἰς τὸ χάσμα αὐτὸ τοῦ πλαγίου ἄντρου, καὶ εἶχε παρακύψει καὶ κυττάζει ἀπλήστως κάτω εἰς τὸν βυθὸν τὸν κυκλοτερῆ, μὲ τὰς πλευράς τοῦ βράχου ἐνθεν καὶ ἐνθεν, μὲ τὸ ἀνοικτὸν στόμιον ὅπου ἐχόρευον εὐθύμως μελωδικὰ τὰ κύματα. Καὶ τώρα πάλιν, καθὼς ἐσταμάτησαν τὰ πρόβατά της κι' ἐδοσκοῦσαν, ἡ κόρη ἐστάθη σύρρα εἰς τὸ χάσμα τοῦ κοίλου βράχου, κι' ἐκύτταζε, κι' ἐσχημάτιζεν ἀσυαρτήτους, ἀσκόπους φράσεις μέσα εἰς τὸν νοῦν της.

«Νὰ εἶνε, τάχα, βαθεῖα κάτω τὸ κύμα... Κι' ἀν πέση κανεὶς θὰ πλέψη, ἢ θὰ χτυπήσῃ... Μπορεῖ νὰ δώσῃ κανεὶς ἓνα πῆδημα ἀποδῶ;... Πόσα μπόδια εἶνε τάχα;»

Ἐκάθισε κι' ἐκύτταζεν ἐπιμόνως κάτω.

«Κύτταζε, τί ὁμορφος ποῦνε ὁ γιालός!... Τί γαλάζια, πράσινα, κοκκινωπά, ὁμοφροῦταῖα πράγματα, κοχύλια, πορφύρες, χαλίγια!... Τί ὁμορφὴ ποῦ ἦτο κι' ἐκείνη ἡ κοχύλια ποῦ μοῦ χάρισε ἓνα καιρὸν ὁ...»

Ἐστάθη, καὶ δὲν ἤθελε νὰ προσφέρῃ τὸ ὄνομά του. Εἶτα πεισιμόνως, καὶ ἀποφασιστικῶς τὸ ἐπρόφερε·

«... ὁ Νίκος!»

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν, ὦ θαῦμα! Εἰς ναύτης μὲ τὴν βαρκοῦλα του εἰσέπλευσε μέσα εἰς τὸ Καμίνι. Ἦτο αὐτός· ὁ Νίκος, ὁ υἱὸς τοῦ καπετὰν Σύρραχου, ὅστις εἶχε χάρισε τὴν ὥραιαν ἐπίχρυσον κογχύλην εἰς τὴν Τσοῦλαν.

Ὁ Νίκος, μόλις εἶδε τὴν κόρην—ἐφαίνετο ὅτι τὴν εἶχεν ἰδεῖ ἀπὸ προτῆτερα πλησιάσασαν εἰς τὸ χάσμα τοῦ Καμινίου—κι' ἐφώνησε·

—Τσοῦλα, ψυχὴ μου! Νά, πάρε αὐτό! Μὴ βιάζεσαι νὰ πηδήσῃς κάτω!

Καὶ τῆς ἔρριψε μίαν ἀνεμόσκαλαν μεταξωτὴν, τυλιγμένην σπειροειδῶς. Εἶτα μὲ φωνὴν χαμηλωτέραν ἀρκοῦσαν διὰ ν' ἀκούεται ἐπάνω εἰς τὸ χεῖλος τοῦ χάσματος ἐξηγγήθη.

Τσοῦλα, ἀγάπη μου! σὲ παντρέβουν; Τὰ ἔμαθα δλα!... Πάρε αὐτὴν τὴν σκάλα ποῦ σοῦ ἔρριξα... ξετύλιξέ την... κάρφωσέ την καλὰ, καὶ τὰ δυὸ τ' ἀρπάγῃ της στὴ ρίζα τοῦ χονδροῦ σχοίνου!... Καλοῦμίσιε την κάτω, βάλε τὰ πόδια σου, καὶ κατέβα κάτω... μὴ φοδᾶσαι!... εἰδεμή, θέλεις ν' ἀναβῶ ἐγώ;

Ἡ Τσοῦλα ἀπήντησε·

—Κατεβαίνω, Νίκο!... δὲν φοδοῦμαι.

Καὶ μετ' ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας, ἡ ὥραια βοσκοπούλα ἐπέσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ νεαροῦ ναύτου.

Ὁ γάμος ἐτελέσθη τὴν ἰδίαν ἑσπέραν εἰς τὸ χωρίον.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ.

ΣΥΜΒΟΛΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

(συνέχεια)

Φντεῦθεν ἀρχεται νέον στάδιον κοινωφελῶν ἀγώνων τοῦ Βενιαμίν. Τῆς εὐεργετικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας κατήρξατο ἐν Κυδωνίαις ἐκτίνων οὕτω τὸν ὀφειλόμενον τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ φόρον τῇ πόλει. ἥτις τοσοῦτον εὐεργετικῇ ἐδείχθη πρὸς αὐτόν. Ἐπὶ δύο δεκάδας ἐτῶν κατήρξευε τὰ πνεύματα τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ διὰ τῶν ναμάτων τῆς ἐπιστήμης, πρόθυμος ὢν πάντοτε νὰ σπεύσῃ, ὅπου ἡ φωνὴ τῆς διφώσης φωτὸς καὶ ἀληθείας πατρὶδος ἐκάλει αὐτόν. Ἀλλὰ μὴ προτρέχωμεν τῶν γεγονότων.

Ἐν Κυδωνίαις τὰ πράγματα ἦσαν τότε εἴπερ ποτε εὐνοϊκὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν καὶ πόθων αὐτοῦ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ Οἰκονόμος δὲν εὗρίσκετο πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν, ἀλλ' ὁ σπέρρος, τὸν ὁποῖον μετὰ τοσαύτης περικοῖας καὶ προνοῖας ἐσπείρεν ὁ ἀνὴρ αὗτος, ἐπέσεν εἰς γῆν ἀγαθὴν. Οὐ μόνον ἄλλοι διεδέχθησαν αὐτὸν ἀκολουθοῦντες ἀπαρεγκλίτως τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπὸ εἰκοσαετίας ἤδη λειτουργούσης σχολῆς τοῦ Οἰκονόμου ἡ γνῶσις εἶχε πληθυνθῇ πῶς, οὐ ἔνεκα καὶ ὁ πρὸς τὴν παιδείαν ὀργανισμὸς ἦν μείζων καὶ γενικώτερος. Πρὸς πᾶσι δὲ τοῖσι εὗρεν ὁ Βενιαμὴν ἐκδυμον πρόμαχον καὶ ζηλωτὴν τῆς μορφώσεως τῆς νέας γενεᾶς ἐν τῇ προσώπῳ νεαροῦ τότε μύστου τῶν μουσῶν, τὸν Γεώργ. Σαράφην. Γινώσκων ἐξ ἰδίας αὐτοψίας, ὅτι αἱ σχολαὶ τῆς Πάτμου καὶ Χίου, ὡς καὶ ἄλλαι ὅμοιαι ταύταις, περιωρίζοντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ καλὰ λεγόμενα γραμματικά, καὶ κατανοῶν τὴν βλάβην τὴν προσγινομένην τοῖς νέοις διὰ τῆς μονομεροῦς ταύτης διδασκαλίας, καθ' ἣν τῶν φυσικῶν λεγομένων ἐπιστημῶν οὐδὲ πενιχρὰ κἄν ψυχὰ παρείχοντο αὐτοῖς, ἐπόθει νὰ συσταθῇ σχολή, ἐν ἣ ἀρμονικῶς νὰ συγκεραννύται ἡ γλωσσικὴ μόρφωσις πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν διδασκαλίαν.

Πρὸ διετίας ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου εἰκόνισαμεν διὰ μακροτέρων τὴν ἐνθεον ἐκείνην ὁρμὴν ὑπ' ἣς φερομένη ἡ πόλις ἀνίδρουσε τότε περικαλλῆς τὸ κατοικητήριον ἐκεῖνο τῶν Μουσῶν, οὕτινος ἡ φήμη τοσαύτη ὑπῆρξεν, ὥστε τινὲς τῶν Εὐρωπαίων μὴ δυνάμενοι νὰ πιστεύσωσιν ὅτι αἱ Κυδωνίαι ἀνῆγειραν τεῦτο, ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἔργον πλουσίων τοῦ Γένους λογάδων, τῶν Φαναριωτῶν. Οὐδεμία λοιπὸν ἀνάγκη καὶ αὐθις περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος νὰ μακρηγορῶμεν.

Ταχύπτερος ἡ φήμη διεσάλπισεν ἀνὰ τὸ Ἑλληνικὸν σύμπαν τὴν χαροποιὰν εἰδήσιν περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς καὶ τῆς νεωτερίζουσας καὶ καρποφόρου διδασκαλίας αὐτῆς. Καθ' ἑκατοντάδας, ὡς ἱστορεῖ σύγχρονος μάρτυς, ὁ Κ. Κούμας συνέρρευσαν ἀμέσως ἐκ πάσης ἑλληνικῆς χώρας οἱ μαθηταί. Τὸ μέγα ἔργον ἔδαινεν ὁσμήραι ἐπὶ τὰ κρείττω, ἀφ' οὗ μάλιστα μετὰ διείλαν συντελεσθέντος καὶ τοῦ νέου σχολικοῦ οἰκοδομήματος, ἐκτίσαντο αἱ Μοῦσαι ἴδιον οἶκον ἀντάξιον ἑαυτῶν καὶ ἱκανοποιούντα πάσας τὰς νέας τῆς διδασκαλίας ἀνάγκας. Ὁ Βενιαμὴν ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῶν μαθηματικῶν, τῆς μεταφυσικῆς, τῆς ἡθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας ἐν γένει (1). Τὸ μὲν τὰ μαθήματα ταῦτα τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτον νῦν ἐν Ἀνατολῇ συστηματικῶς ἐδιδάσκοντο, τὸ δὲ ἡ εὐδόκιμος διδασκαλία αὐτοῦ ἐπεσκίασαν ἐπὶ τοσοῦτον τὰς τέως σφόδρα θαυματοζόμενας σχολὰς τῆς Σμύρνης, Χίου, Πάτμου καὶ ἄλλας ὥστε οὐ μόνον νέοι μαθηταὶ ἐλάμβανον ἤδη τὴν πρὸς τὰς Κυθωνίας ἀγούσαν ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἰρημέναις σχολαῖς τοιοῦτοι καταλείποντες ταῦτας ἐσπευδον ἐνταῦθα (2). Ποῖα καθ' ἑλίου γνῶμη ἀνὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἐπεκράτει τότε περὶ τῆς Σχολῆς ἐν ἣ ἔδιδασκεν ὁ Βενιαμὴν ἀφίνω νὰ εἴπῃ σύγχρονος μάρτυς, ὅστις προτρέπων τοὺς ὑστερήσαντας τότε ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἐπιστημῶν Σμυρναίους λέγει ἐπὶ λέξει τάδε: «Δι' ἀγάπην, φίλοι Σμυρναῖοι, τῆς τεθλιμμένης σας πατρίδος, ἀνανήψατε, ὅσον δύνασθε τάχιον μμῆθητε τοὺς ὄντως τῆς πατρίδος, τοῦ Γένους καὶ τῶν καλῶν ζηλωτὰς Κυθωνεῖς, οἱ ὅποιοι φλεχθέντες ἀπὸ τῶν ἐπιστημῶν τὸν ἔρωτα μὲ ζῆλον εἰλικρινῇ ἀφειδήσαντες καὶ τοῦ πλούτου τῶν καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας ζωῆς συνέστησαν μίαν Ἀκαδημίαν περιβλεπόντες εἰς τὴν τὴν ὀδωμανικὴν ἐπικράτειαν καὶ κοντὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σοφὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἐξάκουστον» Ἀποστροφὴν δ' ἀμέσως εἶτα πρὸς τοὺς Κυθωνεῖς ποιούμενος προστίθῃσι: «Φιλόμουσοι Κυθωνεῖς, ἑσεῖς ἐκπληρώσατε τὸ πρὸς τὸ Γένος καὶ τὴν πατρίδα σας χρέος· δὲν θέλει εἰσθαι πολὺς καιρὸς ὅπου ἡ Ἑλλὰς θέλει σὰς στεφανώσῃ ἐμπροσθεν εἰς τὸ ἀνεωγμένον τῆς στάδιον μὲ τοὺς στεφάνους τῆς εὐγνωμοσύνης ἐπὶ παρουσίᾳ ἑλίου τοῦ γένους, καὶ θέλει σὰς καταγράψῃ τὰ σεβαστὰ ὀνόματα εἰς τοὺς ἱεροὺς τῆς ἀθανασίας Κώδικας (3)».

Τὴν δόξαν ταύτην περιῆψεν εἰς τὴν Σχολὴν καὶ τῶν ἄλλων μὲν μαθημάτων ἡ ἀνύσιμος διδασκαλία, μάλιστα δ' ὅμως ὁ Βενιαμὴν, ὅστις πανταχοῦ ἐνομιζέτο πρωτεύων, εἰ καὶ Διευθυντὴς ἦν ὁ Γρηγόριος». Ταύτης (τῆς Σχολῆς), ἀναγράφεται ἐν ἐνὶ τῶν παρ' ἡμῖν κωδίκων προΐσταται ὁ ἐπιστημονικώτατος καὶ σοφώτα-

τος Βενιαμὴν, τὸ καύχημα τοῦ Γένους, τὸ κλέος τῆς Ἑλλάδος, ὁ σύνεδρος τῶν Μουσῶν, καὶ εἴ τι ἂν εἴποι τις ἄλλο εὐκλεές καὶ ἐνδοξον· ἐφέπεται δὲ ὁ χρηστότερος Γρηγόριος. » Ἡ φήμη αὐτοῦ ἦν τοσαύτη, ὥστε πολλαχόθεν ἐξήλθον δι' ἀξροτάτης ἀμοιβῆς νάποσπᾶσιν αὐτὸν τῶν Κυθωνίων· Μὴ φείδεσθε χρημάτων, ἔλεγεν ὁ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων διοικητὴς τότε (1802-1806) Γεώργιος Βούλγαρις, ὅστις μεγίστην ἐπιθυμίαν ἔδειξε νὰ ἐλκύσῃ τὸν Βενιαμὴν, μὴ φείδεσθε· ἔχομεν πολλὰ, ἀρκεῖ μόνον νὰ πεισθῶσι νὰ ἔλθωσιν οἱ δυνάμενοι νὰ μᾶς φωτίσωσι». (1)

*
*

Ἄλλ' οὐδὲν ἀγαθὸν κακοῦ ἀμικτον· αἱ δυσχέρειαι αἵτινες παντὶ ἔργῳ ἐπιπροσθούσι, φυσικὸν ἦτο νὰ ταράξωσι καὶ τὴν πορείαν τοῦ Βενιαμὴν· ὅσω μάλλον ἡγωνίζετο ὑπὲρ μεγάλων καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν, τοσοῦτω μάλλον τὰ κωλύματα καὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ ποσὸν ἡυξάνοντο. Ἐπιχειρήσας νὰ μεταδώσῃ τὰ διδάγματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὑπὸ τὸ ἀκτινοβόλον τῶν ὁπλῶν φῶς διασχεδόννυνται αἱ λαϊκαὶ προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι, ἐτάραξε τὴν συνείδησιν τῶν ἡμιμαθῶν καὶ ἀγυρτῶν, οἵτινες κεχυρμένοι ἐν τῇ σκοτίᾳ ὡς τὰ νυκτόδια ἔκεινα ζῶα ἄπερ δὲν δύνανται νὰ ὑπομείνωσι τὴν αὐγὴν τοῦ φωτός, δὲν παύονται ἐν ταῖς ἀμορφώτοις κοινωνίαις ἐτι καὶ νῦν νὰ ἐπισείωσι κατὰ τῆς ἀληθείας τὸ τόσον εἰδεχθὲς ὅσον καὶ ἀβλαβὲς δι' αὐτὴν κέντρον αὐτῶν. Τὸ ἐγγέγραμμά τοῦτο τοῦ Βενιαμὴν ἦτο ἀληθὺς μέγα· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ὅστις ἐγεννήθη διὰ τὴν ἐπιστήμην, ὅστις μόνον καὶ κύριον μέλημα εἶχε τὴν ζήτησιν τῆς ἀληθείας, ὅστις ταύτην μόνην ἡγάπα, ταύτην ἐζήτηι καὶ τῇ αὐτῇ ἡκολούθει, ὅπου ἂν ἐκάλει αὐτὸν, δὲν ἐδεδίλκασεν ἀπέναντι τῶν κινδύνων.

Δύο μόλις ἔτη εἶχον διαρρεύσει, ἀφ' οὗ ἤρξατο τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ὅτε σοβαρὴν ἐπεισδιδόν κατετάραξεν αὐτὸν τε καὶ τὴν σχολήν. Κατὰ τὰς πρὸ τοῦ Πάσχα ἡμέρας τοῦ 1802 εἶχεν ἀφικθῇ ἐνταῦθα μοναχὸς τις Ἰακώβος τοῦνομα, «ἀσκητὴς τὸν τρίβωνα, ὡς γράφει αὐτὸς ὁ Βενιαμὴν, καὶ πνευματικὸς τὸ ἐπάγγελμα». Παρακληθεὶς ὁ Βενιαμὴν ἐξεφώνησε Κυριακὴν τινα τὸν νηστεῖων ἀπ' ἀμῶντος λόγον, παρόντων τοῦ τε Ἀγγίου Τριφάδος, (τοιοῦτον τίτλον ἔφερε τότε ὁ ἐνταῦθα ἐπίσκοπος) καὶ τῶν λοιπῶν τῆς πόλεως διδασκάλων. Μετὰ πάροδον τριῶν μηνῶν ὁ ἐν λόγῳ μοναχὸς, ὅστις ἐξηκολούθει διατρέβων ἐνταῦθα ἤρχισε νὰ σπερμολογῇ, ὅτι ὁ ἐκφωνηθεὶς λόγος περιεῖχεν ἀνῆθικα διδάγματα. Ὁ Βενιαμὴν λαθὼν γνῶσιν τούτων ἐξήτησε νὰ ὑποβάλλῃ τὸν λόγον τῇ τότε Ἀγίῳ Ἐφέσῳ, ἐν οὗτος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ βασιμοῦ ἢ μὴ τῆς κατηγορίας. Ἐπειδὴ ὅμως δ' ἑὶς Ἀγγίος Τριφάδος καὶ οἱ λοιποὶ Προεστώτες μὴ θέλοντες νὰ δώσωσι σημασίαν εἰς τὰς σπερμολογίας τοῦ Ἰακώβου, ἀπέτρεψαν αὐτὸν τούτου, ἐθεωρήθη τὸ ζήτημα

(1) Ἰδε Συνδικ. γράμμ. καὶ αὐτοβιογραφ. Σαμουήλ ἐν Χρονικ. Πατρ. Ἀκαδημ. σελ. 194.

(2) «Ἐπρεπε νὰ μᾶς δεῖξῃς, γράφει πού ἀνώνυμός τις, διὰ τίνα αἰτίαν οἱ Σμυρναῖοι ἔστελλον ἕως πέρυσι τὰ τέκνα τῶν εἰς τὰς Κυθωνίας διὰ νὰ μάθωσι γράμματα».

(3) Κώδικ. Β. σελ. 10 καὶ ἐξῆς.

(1) Γούδα παράλλ. τομ. 6 σελὶς 97.

ληξαν, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ "Αγιος Τρωάδος καλέσας τὸν Ἰάκωβον ἐπετίμησεν αὐτῷ ἐπὶ τοῖς γενομένοις. Ὁ τελευταῖος δ' ὁμοῦς οὗτος ἀναγκασθεὶς τότε νὰ ἀπέλθῃ ἐντεῦθεν συναπεκόμισε μετ' αὐτοῦ καὶ τρία τετράδια περὶέχοντα ἐν χειρογράφοις σημειώμασι μαθημάτων τινὰ ἐκ τῶν διδασκομένων ὑπὸ τοῦ Βενιαμὶν ἐν τῇ Σχολῇ. Μεταβὰς δὲ πρῶτον εἰς Χίον, ἐνθα ἐγίνωσκεν, ὅτι διέτριβεν ἀνὴρ κακῶς διατεθειμένος πρὸς τὸν Βενιαμίν, ὁ ἐκεῖ σχολάρχης Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ὅστις βλέπων τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐγκαταλιμπάνοντας τὴν σχολὴν καὶ σπεύδοντας πρὸς τὸν Βενιαμίν, δὲν ἐπαύετο κατηγορεῖν αὐτοῦ τε καὶ τῆς Σχολῆς, καὶ ἐξυφάνας τεχνικώτερον τὴν κατηγορίαν ἀπέπλευσεν εἰς Κων(πολιν). ἐνθα σπεύσας ἀμέσως παρέδωκε τὰ ἐν λόγῳ τετράδια διὰ τοῦ τότε Διεργηγέως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στόλου Ἰωάννου Καλλιμάχου πρὸς τὸν ἀρτίως τότε ἐκλεγέντα Μητροπολίτην Ἐφέσου Διονύσιον τὸν Καλλιάρχην.

Ἡ Ἱερὰ Συνὸς, εἰς ἣν ὡς εἰκὸς ἀνῆνέχθη τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Ἐφέσου, εὐρέθη τότε ἐν δυσχερεῖ θέσει, διότι γινώσκουσα τὴν κρατοῦσαν παρὰ τῇ λαῷ ἀμαθίαν καὶ ἀγνοίαν ἐνόμισεν ἐπιβεβλημένον αὐτῇ νὰ κατασιγάσῃ τὴν παραχθεῖσαν τῶν πολλῶν συνειδησιν. ἐφ' ᾧ καὶ ἀπέλυσε ἰδιαίτερον συνοδικὸν γράμμα κατ' Αὐγουστον τοῦ 1803 ὅπερ ἀνέκδοτον ἐστὶ ὃν ὡς νομιζομεν, παραθέτομεν ἐνταῦθα ὁλόκληρον ἐπειδὴ ἐξ αὐτοῦ φαίνεται ἡ τε οὐσία τῆς κατηγορίας καὶ ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐνέργεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΥΔΩΝΙΕΙΣ

Καλλίνικος ἑλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ἐντιμότατοι κληρικοὶ, εὐλαβεστάτοι ἱερεῖς ἐλλογιμώτατοι διδάσκαλοι καὶ τίμιοι προεστώτες καὶ χρήσιμοι γέροντες καὶ πρόκριτοι, καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες ἐλλογιμένοι χριστιανοὶ τῆς πολιτείας τῶν Κυδωνιῶν τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ἅπασι καὶ εἰρήνη καὶ εὐλος ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ εὐλογία καὶ συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ὡς φιλόστοργος μήτηρ τῶν ἀπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ ὁρθοδόξων χριστιανῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων φύσει προνοεῖ καὶ ἀγρύπνως περισκοπεῖ, ἀνερυνώσασα καὶ ἐξετάζουσα ἐπιμελῶς τὰς καταστάσεις διαθέσεις τε καὶ ἔξεις αὐτῶν, ἔργον ἀποστολικὸν ἐκπληροῦσα καὶ ὅπου ἂν κατ' ἰδίαν ἐκτρεπομένους τῆς εὐθείας καὶ παρασυρομένους καὶ κατακλιπνυμένους τῶν θείων ἐντολῶν καὶ τῶν ὁρῶν αὐτῆς δογμάτων θλιβομένη ἐπισπεύδει πάντῃ ταχέως νὰ ἀγορῶσῃ καὶ θεραπεύσῃ τὸ ἄλγος καὶ τὸ τραῦμα τῶν

ψυχῶν αὐτῶν καὶ νὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν μάνδραν τῆς λογικῆς ποίμνης τοῦ νομφίου αὐτῆς Χριστοῦ, διατηροῦσα αἷα ἀσκητεῖς⁽¹⁾ καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ στηρίζοντα, ἔτι μᾶλλον τοὺς ἐστηρικμένους τῇ ὁρθῇ πίστει καὶ τῇ εὐσεβείᾳ, θέλousτα ἀείποτε τὴν τῶν ὁλῶν σωτηρίαν, ἵνα μηδεὶς γένῃται ἐπίχαυρα τοῦ διαβόλου ἐξαπροσεξίας ἢ ἄλλης οἷας δῆποτε ἐνσηψάσης λύμης καὶ ψυχοφθόρου διδασκαλίας καὶ παραδόσεως τῶν ἐναντίων τῇ ὑγιαίνουσῃ πίστει καὶ τῇ ὁρθῇ τοῦ ὅντος διδασκαλίᾳ τῶν θείων γραφῶν καὶ τῶν πνευματοφόρων ἀγίων πατέρων αὐτῆς. Κατὰ γοῦν κατὰ τὴν ἐκ φύσεως αὐτῆς πρόνοιαν ἐξετάζουσα καὶ περὶ τῆς διαθέσεως καὶ καταστάσεως ὑμῶν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ χριστιανῶν, ἤκουσε μὲν πρὸ καιροῦ ὅτι ἐν τῇ αὐτόθι συνισταμένη σχολῇ παραδίδονται ἀκροαματικὰ μαθήματα τὰ τῶν νεωτέρων ἐν ὑποθέσει φιλοσοφούντων παρὰ τοῦ σχολάρχου Βενιαμίν, καὶ ἔδοξεν ἀπίθανος ἡ τοιαύτη σῆμη αἷα δὲ καὶ κατὰ θείαν εὐδοκίαν διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς, ἀποκαταστάσει, ἐν τῇ θεοσώστῳ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ τῆς ἀγιωτάτης ταύτης μητροπόλεως Ἐφέσου, τοῦ γνησίου καὶ νομίμου καὶ κανονικοῦ ὑμῶν ἀρχιερέως, καὶ πνευματικοῦ προστάτου, καὶ κυριάρχου αὐτῆς Ἱεροτάτου μητροπολίτου Ἐφέσου, ὑπεριτίμου καὶ ἐξάρχου πάσης ἀσί-
ας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κυρίου κυρίου Διονυσίου, πάντῃ ὀλίγου καιροῦ μὴ διῆπνέσαντος, ἀπεστάλησαν ἐν ταῦτα παρὰ τοῦ θεοσεβεστάτου ἐκλαμπροτάτου καὶ περιδεδέπτου Πεγιζαδῆ, δραγουμένου τοῦ ἀκαταμαχητότου στόλου καὶ βασιλικῷ, ἡμετέρου κατὰ πνεῦμα νιού λίαν ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου κυρίου κυρίου Ἰωάννου Καλλιμάχη, τετράδια τρία εἰς ἀπόδειξιν τῶν παραδιδουμένων ἐναντίων τῆς θείας γραφῆς συστημάτων, ἅτινα ἐνεχειρίσθησαν τῇ αὐτοῦ Ἱερότητι, καὶ ἐπεξεληθοῦσα μετὰ τῆς ὀφειλουμένης περιεργείας κατεῖδε τὸ φῶς ἡ αὐτοῦ Ἱερότης τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης παντὶ ἀσυστάτου καὶ παραλογωτάτου διδασκαλίας καὶ παραδόσεως ἐγγινομένην φθορὰν καὶ ψυχοφθόρον λύμην εἰς τὰς ἀπλὰς καρδίας τῶν ἀκροουμένων μαθητῶν, αὐτοχθόνων τε καὶ ξένων κατ' ἔρωτα παιδείας καὶ ὁρθῆς διδασκαλίας ἀλλαχόθεν εἰσρεόντων καὶ ἀλγίσασα ὡς εἰκὸς καὶ πενθήσασα ἐπὶ τοῖς οὕτως ἀπροσδοκῆτοις, ἀνεκονινώσατο πάντῃ εὐθέως ἡμῖν τε καὶ τῇ περὶ ἡμᾶς Ἱερᾷ ἀδελφότητι, καὶ ἄγία συνόδῳ ἐπιδόουσα καὶ ἐμφανίσασα τὰ εἰρημένα τῶν ψυχοφθόρων συστημάτων καὶ ἐναντία τῶν θείων γραφῶν τετράδια ἵνα διὰ κοινῆς καὶ συνοδικῆς σκέψεως καὶ τῆς συναινέσεως καὶ αὐτοῦ γένῃται διὰ τάχους ἡ τελεία τούτων κατάργησις καὶ ἡ θεραπεία διὰ καλῶς, ἐν πνεύματι ἀγίῳ κινουμένου, καὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν γινομένου

(1) Τὸ γράμμα τοῦτο δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἀκριβῶς ὡς ἀπεστάλη ἡμῖν ἐν πιστῇ ἀντιγράφῳ οὐδεμίαν οὐδαμοῦ ἐπανεγκόντες μεταβολὴν ἢ διορθώσιν τῶν γραμματικῶν καθ' ὅλου σφαλμάτων.

ψυχοφθόρου ἄλγους καὶ τραύματος· καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς ὄντως ἀληθείας περὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν τῶν θείων γραφῶν, Ἱερῶν προφητῶν, ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν ἀγίων συνόδων τῶν θεοφόρων πατέρων. Ταῦτα γοῦν καὶ ἡμεῖς ἰδόντες καὶ ἐπελθόντες συνοδικῶς ἐξέστημεν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ ἀπονενοημένῳ τρόπῳ, τῆς μηδαμῶς τῷ ἡμετέρῳ γένει εἰς ἔτι διὰ συστήματος φιλοσοφικοῦ διδαχθείσης καὶ γνωθθείσης ἡμῖν ψυχοφθόρου τοιαύτης διδασκαλίας. Ὅθεν καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν πανοσιώτατον καὶ σοφολογιώτατον διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας υἱὸν ἡμέτερον κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸν κύρ Δωρόθεον!..... τῇ αὐτοῦ σοφολογιότητι, ἵνα γραφικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς κατ' ἀντίρρῃσιν ἀπαντήσῃ πρὸς ταῦτα ἀποτεινόμενος, πρὸς αὐτὴν ἀμέσως τὸν συνίστορα τοῦ κενοῦ συστήματος, τὸν παραλελογισμένως γνωμοδοτοῦντά καὶ ἀσυστάτως λαμβάνοντα τὰ ἐν ὑποθέσει, ὡς θέσιν ἀναγκάσαν τε καὶ ἀναντίρρητον, οἷα ἐστὶ τὰ περὶ κινήσεως τῆς γῆς καὶ περὶ τῆς ἀκινήσεως τοῦ ἡλίου, ἅπερ ἐκ τῶν παλαι καὶ νῦν φιλοσοφασάντων πυθαγόρου τε καὶ κοπερνίκου, καὶ τῶν νεωτέρων μαθητῶν, τινὲς οὐκ ὀλίγοι ὑπέθετο φιλοσοφῆσαντες μέχρι τούτου. αὐτὸς μέντοι τοὺς εἰρημένους πάντας τῷ ψεύδει ὑπερβαλὼν καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῷ ἐνστερνισάμενος, τοὺς ὑποτιθεμένους τοὺς φωστῆράς τε καὶ ἀστέρας πλανήτας καὶ ἀπλανεῖς πεπολημένους καὶ τὸν μέγαν φωστῆρα τὸν ἡλίον, φύσει μὲν σκοτεινὸν πρὸς ἄλλα δὲ τῶν σωμάτων ἀντενεργεῖας φωτεινὸν, πάσαις πεφώρταται ἐναντίος ταῖς θεοπνεύσταις γραφαῖς καὶ πασῶν κατορχήσατο ἀναιδῶς τῶν τε οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν πνευματοκινήτων συνόδων, καὶ πάντων τῶν θεοφόρων πατέρων ὡς καὶ ἐγένετο ἡ προσφυστάτη ἀντίρρῃσις γραφικῇ τε καὶ πατρικῇ ἐκκλησιαστικῶς παρὰ τῆς αὐτοῦ σοφολογιότητος καὶ πρὸς ἐντελὴ πληροφορίαν πάντων ὑμῶν τῶν ἡμετέρων πνευματικῶν τέκνων, καὶ βεβαίωσιν τῶν ἐν γραφῇ ἀληθείας καρδιῶν ὑμῶν ἔγνωμεν γνώμη κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώσκει καὶ τῇ περισπουδαστῶ συναίνεσει τοῦ πνευματικοῦ προστάτου, νομίμου καὶ κανονικοῦ ὑμῶν ἀρχιερέως, τοῦ διαπύρρῳ ζήλῳ πνεόντος τὴν ὑμῶν σωτηρίαν, καὶ ἀπαλλαγὴν τῆς τοιαύτης ψυχοφθόρου λύμης, ὡς τῷ ὄντι εὐαγγελικοῦ πόσιμος. θύοντος κατὰ χρέος ἡν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀπεφηνάμεθα πέμψαι ἐπίτῃδες τὸν ὁσιώτατον ἐν πνευματικοῖς πατρᾷσι τέκνον ἡμέτερον ἐν κυρίῳ ἀγαπητὸν, κύρ Ἰακώβον ἄνδρα θεοσεβῆ, δόκιμον καὶ πεπαιδευμένον ἐκ τῶν θείων γραφῶν καὶ κανονικῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, γνωστὸν ὑμῖν ὄντα ἀπὸ προτέρου δυνάμενον καταρτίσαι καὶ ὠφελῆσαι ἰδίᾳ τε καὶ κοινῶς πάντας ὑμᾶς τοὺς ταῖς ὑποθήκαις αὐτοῦ καὶ παραινέσεσι ταῖς πατρικαῖς ὑγιαίνοντας, καὶ ἐνστερνιζόμενους τὰς παρ' αὐτοῦ συμβουλάς τε καὶ εἰσηγήσεις, κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν καὶ συνοδικὴν ἐγγράφον ταύτην παραίεσιν, καὶ ἐπιταγὴν κατὰ τὸ, ὅπερ

συνεπιφέρεται, ἐγχειρισθὲν αὐτῷ συνοδικῶς πρὸς τὸν ρηθέντα σχολάρχην Βενιαμὴν ἀντιγραφόμενον γράμμα τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου κύρ Δωροθέου, ἐντελλόμενοι αὐτῷ ἐκκλησιαστικῶς, ὅπως ἅμα τῷ παραγενέσθαι εἰς τὰ οὐτόθι ἐνεργῆσῃ μὲν παρρησία ἐπ' ἐκκλησιῶν ἐν ὑπηκόῳ πάντων τῶδε τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν γράμμα κατὰ τὴν ἣν ἔχει ἀδειαν τοῦ κυριάρχου ὑμῶν ἐπ' αὐτῷ πλούτῳ καὶ τῆς πνευματικῆς πατρότητος Ἱερῷ λειτουργήματι, σπουδάσει δὲ διὰ τάχους τῇ συνδρομῇ ὑμῶν καὶ μετὰ ζήλον ἔνθεον προθυμίᾳ συναγαγεῖν πάντα τὰ σωζόμενα ἐν ταῖς χερσὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἀπειροκάκων αὐτοχθόνων τε καὶ ξένων διὰ τῶν εἰρημένων τοῦ κενοῦ συστήματος τῶν διδασκαλιῶν, ὡς ψυχοφθόρων καὶ λυμαντικῶν καὶ μὴ οἰκοδομουσῶν καὶ ὠφελουσῶν τοὺς ἀκούοντας, καὶ ἐπιστεῖλαι σὺν ἀσφάλειᾳ τῇ κυριάρχῃ ὑμῶν ἵνα παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἱερότητας ἐμφανισθῶσιν ἡμῖν. κατὰ ταῦτα γοῦν γράφοντες ἀποφανόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἡμῶν ἀγαπτητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν εὐχόμεθα τε καὶ εὐλογοῦμεν πᾶσι ὑμῖν καὶ ἐντελλόμεθα καὶ ἐπιτάσσομεν ἐκκλησιαστικῶς, ὅπως πληροφορούμενοι ταῦτα καλῶς, ὅτι κατ' ἐκκλησιαστικὴν πρόνοιαν γίνονται ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς ὑμῶν σωτηρίας καὶ παντελῇ κατόρῃσιν καὶ ἐξάλειψιν τῆς τοιαύτης ψυχοφθόρου διδασκαλίας. καὶ ἐπίτῃδες στέλλεται ὁ συνεπιφερόμενος τῶδε τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμέτερον γράμμα, ὁσιώτατος ἐν πνευματικοῖς πατρᾷσι κύρ Ἰακώβος, ἵνα ποιήσῃ ὡς διετάχθη παρ' ἡμῶν. δεξάμενοι αὐτὸν ἱλέως καὶ εὐμενῶς περιποιηθῆτε φιλοφρόνως καὶ δεῖξετε πᾶσαν προθυμίαν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς εἰσηγήσεις αὐτοῦ καὶ παραινέσεις, ἐνστερνιζόμενοι τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ἐντολάς εἰς ἀποτροπὴν ἐξουδένωσιν τε, καὶ τελείαν ἐξάλειψιν τῶν προλαβουσῶν ἐκεῖνων καινῶν διδασκαλιῶν ἐπιμαχοῦμενοι ὅλοις δυνάμεσιν, εἰς τὸ νὰ συναχθῶσι τὰ περὶ αὐτῶν γινόμενα τετοῦθι παρ' ὧν τῶν μαθητῶν αὐτοχθόνων τε καὶ ξένων, ἵνα μὴ ἀπολειφθῇ αὐτόθι οὐδὲ ἐν, ὡς λυμαντικὸν καὶ ψυχοφθόρον, ἀλλὰ πάντα συναζόμενα νὰ ἐγχειρισθῶσιν τῇ αὐτοῦ ὁσιότητι, ἵνα ἀποστείλῃ ἐνταῦθα ὡς διεληπται, ταχέως καὶ ἀσφαλῶς, χωρὶς τοῦ λοιποῦ νὰ τολμήσῃ ὁ ρηθεὶς σχολάρχης Βενιαμὴν ἐπαναλαβεῖν τὸ τοιοῦτον σύστημα εἰς διδασκαλίαν ἐμμέσως τε καὶ ἀμέσως, κρυφίως ἢ φανερώς. καὶ εἰ μὴ φάνη μετανοῶν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις, οἷς προσέκρουσε καιρικῶς καὶ μὴ ἐξομολογήσεται δι' ἰδίου γράμματος τὰ περὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ καὶ πραγματικῶς ἐνδειξῇται, ὅτι ἕτερον σύστημα φιλοσοφικὸν κατὰ τὸ ἐν τῷ κοινῷ σχολείῳ τῆς νήσου⁶ Χίου παραδιδόμενον στέργει προθύμως διδάξει. αὐτὸς μὲν νὰ μὲν μεμακρυσμένος, ὁ δὲ λογιώτατος δεύτερος διδάσκαλος κύρ Γεώργιος, ὡς ἱκανὸς εἰς διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τῶν ἐν τῇ κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν σχολεῖον νήσω⁷ Χίου διδασκομένων ἀκραματικῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων ἀναλαμβάνοντες

τὴν προστασίαν ταύτην καὶ τὴν φροντίδα. Τελευταίον δὲ ἐν συνόψει εἰσηγούμενους διδάσκομεν ὑμᾶς τὰ πνευματικά ἡμῶν τέκνα νὰ ἔχητε γνώσιν ἀληθῆ, ὅτι ἡ μὲν γῆ κατὰ τὰς ἁγίας Γραφὰς καὶ κατὰ πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος, λάμπαντας προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ θεοφόρους πατέρας καὶ πάσας τὰς θεοπνευστοὺς συνόδους καὶ κατὰ πάσαν ἰσθῆσιν εἶναι καὶ λέγεται καὶ πρεσβεύεται ἀσάλευτος καὶ ἀκίνητος εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ὁ δὲ μέγας φωστήρ ἡλῖος εἶναι πηγὴ καὶ αἰτία ὅλων τῶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς φωτιζομένων σωμάτων, καὶ διὰ παντὸς κινούμενα, καὶ διὰ τῶν τροπῶν αὐτοῦ πάντα ζωογονοῦνται, φύονται, οὖζονται, καὶ τελειοῦνται, τὰ πρὸς τὸν ἄνθρωπον συντελοῦντα καὶ πάντες οἱ ἀστέρες πεπλανημένοι καὶ ἀπλανεῖς καὶ ὁ ἐλάσσων φωστήρ, ἡ σελήνη διὰ τὸν ἄνθρωπον γεγόνασιν εἰς σημεῖα εἰς καιροὺς, καὶ εἰς ἐνιαυτοὺς καὶ εἰς φαῦσιν νυκτὸς καὶ ἡμέρας μετὰ τοῦ μεγάλου φωστήρος ἡλίου. Οὕτω λοιπὸν συμβουλευόμεν ἡμῖν τοῖς κατὰ πνεῦμα ἡμῶν ἀγαπητοῖς τέκνοις νὰ γνωστῇτε καὶ νὰ διατηρῆτε ὡς ἀληθῆ καὶ βέβαια ἐν ταῖς πλαzaῖς τῶν καρδιῶν ὑμῶν, χωρὶς ποτὲ νὰ δώτῃτε εὐκαιρίαν νὰ παρεισδύσῃ ἐν ὑμῖν, ἄλλη περὶ τούτου δόξα καὶ ὑπόληψις, διατηροῦντες ἐν παντὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν ταύτας παραινέσεις ἀπαράβατως ὡς τοῦ Θεοῦ ἐντολὰς. Οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

Αὐγούστῳ (1803)

Ὁ Ἐφέσου	ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
Ἡρακλείας	ΜΕΛΕΤΙΟΣ
Κυζίκου	ΙΩΑΚΕΙΜ
Νικομηδείας	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
Προύσης	ΑΝΘΙΜΟΣ
Λαρίσης	ΡΑΦΑΗΛ
Ἀγκύρας	ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ

Τὶ ἐπικολούθησεν ἐνταῦθα μετὰ τὴν λήψιν τοῦ γράμματος τούτου, εἶνε εὐκολὸν νὰ εἰκάσῃ τις. Ὁ Βενιαμίν, πρὸς ὃν συγχρόνως ἐστάλη κατ' ἐντολὴν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐκ μέρους τοῦ Δωροθέου ἐπιστολὴ ἐσπευσεν ἀπολογούμενος νὰ παντήσῃ πρὸς τὸν ἅγιον Ἐφέσου, δι' ἐπιστολῆς, ἣν κατ' εὐτυχίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ χρόνος, καὶ ἣν ἀνέκδοτον ἐτι οὖσαν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἐλόκληρον.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

Α. ΜΟΣΧΙΔΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΑΝΘΕΟ

Στὰ παλληκάρια τῆς Μακεδονίας

Πέτα, γεννὰ 'περήφανη,
Κι' ἀνέβα μονοπάτια
Νὰ φτάξῃς στὰ κρυστάλλινα
Τῆς Δόξης τὰ παλάτια.
Μὲ μιᾶς φανῆτε ἐλεύθερα,
Παιδιὰ τοῦ Λεωνίδα,
Γιατ' ἔχομε Πατρίδα
Ποῦ σκλάβα λαχταρᾷ.

Σπαράζει τ' Ἀλεξάνδρου μας
ἡ ξακισμένη χώρα
Μαζῇ μ' ἐσᾶς προσμένοντας
Τῆς Λευτεριᾶς τὴν ὥρα
Κι' ἡ Μάιννα μας ξεσπάζεται
θρηνούμενη γιὰ δαύτη
Κι' ὅλῳ βροντᾷ κι' ἀστράφτει
Καὶ βογγοσπαρταρᾷ!

Εὐπνα ἀπ' τὸν ὕπνο, γίγαντα,
Ροδόλα φτερωμένος,
Σ' ἄτι καβάλα ἀφρόχυμο
Σὲ καρτερεῖ τὸ Γένος.
Παλληκαρίσεια πέταξε
Καὶ βρόντα ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
Καὶ στέρεψε τὸ δάκρυ
Τῶν Σκλάβων ποῦ θρηνοῦν.

Τὰ τωρινὰ συγκρίνοντας
Μὲ τὰ παλὰ τὰ χρόνια,
Κάμε νὰ λυώσουν τ' ἄλυστα
Τῆς Δουλωσύνης χιόνια...
Πέρνα μ' ὁρμὴ καὶ διάβαινε
τ' ἀπάτητα λημέρια
Νὰ σὲ θωροῦν τ' ἀστέρια
Νὰ σ' ἀχτινοβολοῦν.

